

העזולה מהסוגיא

סנהדרין מזו. - נב:

פרשת בשלח ה'תשפ"ה

דף מז - מח

◆ דין הספד:

- בסתמא - מצוה להספיד את המת.
- באופן שהמת אמר שלא רוצה שיספידו אותו - שומעים לו משום שההספד הוא כבוד המת.
- באופן שהיורשים לא רוצים לשלם עבור ההספד - בית דין כופין אותו משום שההספד הוא כבוד המת.

◆ אדם רשע שמת האם המיתה מכפרת על עונו:

- באופן שמת כדרכו - לא התכפר לו.
- באופן שנהרג על ידי עכו"ם - התכפר לו.
- באופן שהתחייב מיתה בבית דין ונהרג:
 - לתירוץ הראשון של הגמ' - לאחר המיתה והקבורה ועיכול הבשר מתכפר לו.
 - לרב אשי - לאחר המיתה והקבורה וקצת צער של 'חיבוט הקבר' מתכפר לו.

◆ קבורת הנסקלים:

- לפני שהתעכל הבשר - קוברים אותו בקבר של בית דין.
- לאחר שהתעכל הבשר - מעבירים את העצמות לקברי אבותיו.

◆ דיני דיחוי (לרבי יוחנן):

- אדם שאכל חלב והפריש קרבן ולאחר מכן המיר דתו וחזר בו - אי אפשר להפריש את הקרבן כיון ש'נדחה'.
- אדם שאכל חלב והפריש קרבן ולאחר מכן השתטה וחזר והבריא - אי אפשר להפריש את הקרבן כיון ש'נדחה'.

✽ הערות ✽

א הגמ' מבארת שהטעם שלא קוברים את הנסקלים בקברי אבותיו משום שאין קוברים צדיק ליד רשע' ולכן קוברים אותו בקבר של בית דין אצל רשעים כמונו, והגמ' מוסיפה שהיה לבית דין שני בתי קבורת אחת לנסקלים ונשרפים והשניה לנהרגין ולנחנקין והיו קוברים כל אחד במקומו, משום שלא קוברים רשע חמור אצל רשע קל, אמנם בית דין לא עשו ארבע בתי קבורת משום ש'הלכתא גמירי לה'.

ב הגמ' בתירוץ הראשון מבארת שהטעם שלאחר שהתעכל הבשר מעבירים את העצמות לקברי אבותיו משום שלאחר עיכול הבשר התכפר לו עונו ולכן אפשר לקבורו ליד צדיקים, ורב אשי מבאר שהכפרה היא לפני עיכול הבשר לאחר שיש קצת צער הקבר אלא שאי אפשר להעביר את המת בזמן הזה משום שנבקע כריסו ומסריח ולכן מחכים עד שיתעכל הבשר ואז מעבירים אותו לקברי אבותיו.

לקבלת העלון או שליחת הערות: B0527147396@gmail.com

◆ דיני 'הזמנה מילתא':

- האם 'הזמנה מילתא':
 - שיטות התנאים:
 - לרש"י - לת"ק הזמנה לאו מילתא, לרבן שמעון בן גמליאל הזמנה מילתא.
 - לתוס' - לת"ק הזמנה מילתא, לרבן שמעון בן גמליאל הזמנה לאו מילתא.¹
 - שיטות האמוראים:
 - לאב"י - הזמנה מילתא.
 - לרבא ורב חסדא - הזמנה לאו מילתא.²
- דיני תשמישי המת:
 - באופן שהשתמשו בתשמישים לצורך המת שלא מדעת הבעלים או שהכינו את התשמישים לצורך המת שלא מדעת הבעלים - לא נאסרו בהנאה.
 - באופן שהשתמשו בתשמישים לצורך המת מדעת הבעלים או שהכינו את התשמישים לצורך המת מדעת הבעלים:
 - תשמישים שאינם מחוברים לקרקע (כגון בגד או קבר שעשוי מאבנים):
 - באופן שהשתמשו בהם למת (כגון שכר את המת בבגד או שקבר את המת בקבר) - נאסרו בהנאה.
 - באופן שהכינו את התשמישים לצורך המת:
 - באופן שתפר בגד בשביל לכרוך בו את המת או באופן שנטל את הבגד ואמר שמקצה אותו למת או באופן שחפר קבר בשביל לקבור בו מת:
 - לפי הצד ש'הזמנה מילתא' - נאסר בהנאה.
 - לפי הצד ש'הזמנה לאו מילתא':
 - באופן שהתשמישים מיועדים לאביו - אסור לבן להשתמש בתשמישים אלו לעצמו משום כבוד אביו.
 - באופן שהתשמישים מיועדים לאדם אחר - אינו נאסר בהנאה משום ש'הזמנה לאו מילתא'.
 - באופן שטווה חוטים בשביל לתפור בהם בגד לכרוך את המת, או שחצב אבנים על מנת לבנות מהם קבר למת:
 - באופן שהקבר מיועד לאדם שאינו אביו - אינו נאסר בהנאה.
 - באופן שהקבר מיועד לאביו:
 - לת"ק - מותר לבן להשתמש בתשמישים אלו לעצמו.
 - לרבן שמעון בן גמליאל - אסור לבן להשתמש בתשמישים אלו לעצמו.
 - תשמישים שמחוברים לקרקע (כגון קבר בארץ) - לא נאסרים בהנאה.³
 - בגד שהקצו אותו להניח בו תפילין:
 - באופן שהקצו אותו לתפילין והניחו בו תפילין - אסור להשתמש בו שימוש חול.

☞ הערות ☞

ג הגמ' מביאה שנחלקו ת"ק ורבן שמעון בן גמליאל בתפילין שנעשו בעור שלא עיבדו אותו לשמו לת"ק התפילין כשרות לרבן שמעון בן גמליאל התפילין פסולות, ורש"י מבאר שעבוד לשמה נחשב כהזמנה ות"ק סובר שהזמנה לאו מילתא ולכן אין צורך לעבד את התפילין לשמן כיון שהזמנה אינה מועילה ורבן שמעון בן גמליאל סובר שהזמנה מילתא ולכן צריך לעבד את התפילין לשמה, אמנם תוס' מבארים להיפך שבאופן שלא עיבד את התפילין לשמה ולאחר מכן יחדו לתפילין נחשב הזמנה ות"ק סובר שהזמנה מילתא ולכן מועיל היחוד לאחר העיבוד ורבן שמעון בן גמליאל סובר שהזמנה לאו מילתא ולכן לא מועיל היחוד לאחר העיבוד.

ד הגמ' מביאה שהמחלוקת של אב"י ורבא האם הזמנה מילתא נאמרה לענין אדם שארג בגד למת, והגמ' מוסיפה שהמקור של רבא ש'הזמנה לאו מילתא' הוא שלומדים גזירה שוה 'שם שם' מעבודת כוכבים שנאמר בה שתשמישי עבודת כוכבים אינם נאסרים בהזמנה אלא רק לאחר שהשתמשו בהם לעבודה זרה, והמקור של אב"י ש'הזמנה מילתא' הוא שלומדים גזירה שוה 'שם שם' מעגלה ערופה שנאמר בה שנאסרת בזמן הירידה לנחל איתן שהוא ההזמנה לפני שהשתמשו בה בפועל לעגלה ערופה.

ה הגמ' מבארת שהמקור שקבר בנין לא נאסר דכתיב 'וישלך את עפרה על קבר בני העם' ודורשים היקש בין עבודה זרה לקבר שכמו שבעבודה זרה לא נאסרת במחובר לקרקע כך קבר אינו נאסר במחובר לקרקע (המקור שעבודה זרה אינה נאסרת במחובר לקרקע דכתיב 'אשר אתם יורשים אתם את אלהיהם על ההרים הרמים' ודורשים שעבודה זרה נאסרת כשהיא על ההרים ולא כאשר החר בעצמו הוא העבודה זרה).

○ באופן שהקצו אותו לתפילין ולא הניחו בו תפילין:

▪ לפי הצד ש'הזמנה מילתא':

- באופן שנטלו את הבגד בידים והקצו אותו לספר תורה - אסור להשתמש בו שימוש חול.
- באופן שלא נטלו את הבגד בידים - מותר להשתמש בו שימוש חול.

▪ לפי הצד ש'הזמנה לאו מילתא' - מותר להשתמש בו שימוש חול.

○ באופן שהניחו בו תפילין ולא הקצו אותו לתפילין - מותר להשתמש בו שימוש חול משום שיתכן שההנחה היא ארעית'.¹

◆ דיני העברת מות מקבר לקבר:

• באופן שידוע שהמת נקבר מדעת בעל השדה:

- באופן שהקבר לא מזיק את הרבים - אסור להעביר את המת, ובאופן שהעביר את המת המקום של הקבר נשאר טמא.
- באופן שהקבר מזיק את הרבים - מותר להעביר את המת, ולאחר שהעביר את המת המקום של הקבר טהור'.²
- באופן שידוע שהמת נקבר שלא מדעת בעל השדה - מותר להעביר את המת, ולאחר שהעביר את המת המקום של הקבר טהור'.³

◆ דיני צדקה שנאספה עבור קבורת מות ובסוף לא היה צורך בכולה:

• באופן שאספו עבור 'מתים' בסתמא - צריך להשתמש בשארית לצורך קבורת מות אחר.

• באופן שאספו עבור מות מסוים:

- לת"ק - נותנים את השארית ליורשי המת.
- לרבי מאיר - השארית תהיה מונחת עד שיבוא אליהו.
- לרבי נתן - ישתמשו בשארית עבור צרכי המת (כגון לבנות בנין על קברו או לזלף יין לפני מטתו).⁴

◆ דיני נכסים של אדם שנהרג בבית דין - נכסיו ליורשים.

◆ דיני נכסים של אדם שמרד במלך והמלך הרג אותו - לת"ק נכסיו למלך לרבי יהודה נכסיו למלך.

פרק שביעי

דף מט - נא

◆ סדר החומרא של חיבי מיתות בית דין:

- לת"ק - סקילה שריפה הרג חנק'.⁵

☞ הערות ☞

1 בדברי הגמ' מבואר שבגד שנטמא בטומאת מדרס ולאחר מכן הקצו אותו לעטוף בו ספר תורה באופן שנאסר בשימוש חול פקע טומאת המדרס, ונשאר טמא בטומאת מגע, ובאופן שמותר להשתמש בו שימוש חול לא פקע טומאת המדרס.

2 רש"י מבאר שבדרך כלל אסור להעביר מת מקבר לקבר, ורבנן גזרו שבאופן שהעביר את המת המקום של הקבר נשאר טמא כדי שלא יעברו על האיסור להעביר מת מקבר לקבר, אמנם באופן שהקבר מזיק את הרבים מותר להעביר את המת מקבר לקבר ורבנן לא גזרו שלאחר שהעביר את המת המקום של הקבר ישאר טמא.

3 רש"י מבאר שבאופן שידוע שהמת נקבר שלא מדעת בעל השדה אין על מקום הקבורה שם 'קבר' ולכן מותר להנות ממקום הקבר.

4 הגמ' מבארת שהטעם שבאופן שידוע שהמת נקבר שלא מדעת בעל השדה מותר לפנות את המת ולא חוששים שהמת שנקבר הוא מוצה שקנה את מקומו (וכפי שתיקן יהושע [בקסא]) משום שלמת מצוה יש קול.

5 הגמ' מבארת שלפי הצד ש'הזמנה מילתא' ביאור מחלוקת התנאים היא האם הכסף שלא היה בו צורך נאסר לת"ק לא נאסר לרבי מאיר ספק האם נאסר ולרבי נתן נאסר, ולפי הצד ש'הזמנה לאו מילתא' ביאור מחלוקת התנאים בכסף שנאסף עבור המת והתבזה המת בשביל כך האם המת מוחל על ביונו שיתנו את הכסף ליורשים לת"ק מוחל לרבי מאיר ספק האם מוחל לרבי נתן אינו מוחל.

תוס' בתירוץ הראשון מבארים שמדובר באופן שאספו בגדים לצורך המת אבל באופן שאספו כסף לצורך המת לכו"ע הכסף לא נאסר בהנאה וכדין הטווה חוטים בשביל לתפור בהם בגד לכו"ע את המת שאינו נאסר בהנאה, אמנם תוס' בתירוץ השני מבארים שמדובר באופן שאספו כסף לצורך המת משום שלמרות שהטווה חוטים לכו"ע את המת אינו נאסר בהנאה מ"מ כסף שאפשר לקנות בו כל דבר נאסר בהנאה.

6 הגמ' מבארת שמצינו חומרא בכל אחת מהארבע מיתות בית דין וכדלהלן, סקילה חמורה שניתנה למגדף ועובד עבודה זרה שהם כופרים בעיקר, ושריפה חמורה שניתנה לבת כהן שזינתה שמחללת את אביה, הרג חמור שניתן לאנשי עיר הנדחת שיש בהם דין שממונם אבד, חנק חמור שניתן למכה אביו ואמו שהוקש כבודם לכבוד המקום, והגמ' דנה מהו המקור של ת"ק שסקילה חמורה מכולם, ושריפה חמורה מוהר וחנוק, והרג חמור מחנק וכדלהלן.

• לרבי שמעון - שריפה סקילה חנק הרג".

◆ דיני קרבן תמיד באופן ששינה את הסדר המבואר במשנה בתמיד - לרב הונא בריה דרב יהושע מעכב, לרב פפא לא מעכב.

◆ דיני חליצה:

- סדר החליצה לכתחילה - א. קריאת היבמה. ב. קריאת היבם. ג. חליצה. ד. ריקקה. ה. קריאת היבמה.
- סדר החליצה בדיעבד - יבמה שהקדימה את הריקקה לחליצה החליצה כשרה.

◆ דיני אשה שזינתה:

• בת ישראל (העונש של הבעל והאשה):

○ באופן שזינתה עם אדם זר:

- ארוסה - סקילה.
- נשואה - חנק.

○ באופן שזינתה עם אביה:

- לת"ק:
- ארוסה - סקילה.
- נשואה - שריפה.
- לרבי שמעון - שריפה".

• בת כהן:

○ העונש של הבת כהן:

▪ באופן שארוסה או נשואה לאדם כשר:

• לת"ק ורבי אליעזר:

- ארוסה - סקילה.
- נשואה - שריפה.

• לרבי שמעון ורבי עקיבא:

- ארוסה - שריפה.
- נשואה - שריפה.

» הערות «

הגמ' מבארת שהמקור של ת"ק סובר שסקילה חמורה משריפה כיון שהחומרא שכופרים בעיקר יותר חמור מהחומרא שמחללת את אביה, וסקילה חמורה מהרג כיון שמצינו שמדיחי עיר הנדחת בסקילה ואנשי עיר הנדחת בחנק והמדיחים חמורים מהמודחים, וסקילה חמורה מחנק משום שמצינו שבת ישראל נשואה שזינתה בחנק וארוסה בסקילה וארוסה חמורה מנשואה.

הגמ' מבארת שהמקור של ת"ק ששריפה חמורה מהרג משום שלומדים גזירה שווה 'אביה אביה' בין בת כהן שזינתה שדינה בשריפה לארוסה בת ישראל שזינתה שדינה בסקילה כמו שסקילה חמורה מהרג כך שריפה חמורה מהרג, והמקור ששריפה חמורה מחנק משום שאשה נשואה בת ישראל שזינתה דינה בחנק ואשה נשואה בת כהן שזינתה דינה בשריפה ובת כהן חמורה מבת ישראל.

הגמ' מבארת שהמקור של ת"ק שהרג חמור מחנק משום שהרג ניתן לאנשי עיר הנדחת ולמרות שחנק ניתן למכה אביו ואמו מ"מ פושט ידו בעיקר חמור.

יא הגמ' מבארת שמצינו חומרא בכל אחת מהארבע מיתות בית דין וכדלהלן, סקילה חמורה שניתנה למגדף ועובד עבודה זרה שהם כופרים בעיקר, ושריפה חמורה שניתנה לבת כהן שזינתה שמחללת את אביה, הרג חמור שניתן לאנשי עיר הנדחת שיש בהם דין שממונם אבד, חנק חמור שניתן למכה אביו ואמו שהוקש כבודם לכבוד המקום, והגמ' דנה מהו המקור של רבי שמעון ששריפה חמורה מכולם, וסקילה חמורה מחנק והרג, וחנק חמור מהרג וכדלהלן.

הגמ' מבארת שהמקור של רבי שמעון ששריפה חמורה מסקילה משום שארוסה בת ישראל שזינתה דינה בסקילה וארוסה בת כהן שזינתה דינה בשריפה ובת כהן חמורה מבת ישראל, והמקור ששריפה חמורה מהרג שנסואה בת ישראל שזינתה דינה בחנק ונשואה בת כהן שזינתה דינה בשריפה ובת כהן חמורה מבת ישראל, והמקור ששריפה חמורה מהרג משום שאנשי עיר הנדחת בהרג והמדיחים בחנק והמדיחים חמורים מהמודחים, ואם שריפה חמורה מהרג כ"ש שחמורה מחנק.

הגמ' מבארת שהמקור של רבי שמעון שסקילה חמורה מחנק משום שארוסה בת ישראל שזינתה בסקילה ונשואה בחנק וארוסה חמורה מנשואה, והמקור של רבי שמעון שסקילה חמורה מהרג משום שאנשי עיר הנדחת בהרג והמדיחים בחנק והמדיחים חמורים מהמודחים, ואם סקילה חמורה מהרג כ"ש שחמורה מחנק.

הגמ' מבארת שהמקור של רבי שמעון שחנק חמור מהרג משום שאנשי עיר הנדחת בהרג והמדיחים בחנק והמדיחים חמורים מהמודחים.

יב הגמ' מבארת שאדם שהתחייב שתי מיתות בית דין נידון בחמורה, ואשה שזינתה עם אביה דינה בשריפה ות"ק סובר שסקילה חמורה משריפה ולכן ארוסה בסקילה, ושריפה חמור מחנק ולכן נשואה בשריפה, ורבי שמעון סובר ששריפה חמורה מסקילה וחנק ולכן בין ארוסה ובין נשואה דינה בשריפה.

• לרבי ישמעאל:

○ ארוסה - שריפה.

○ נשואה - חנק².

▪ באופן שארוסה או נשואה לאדם פסול:

• לרבי מאיר - חנק.

• לחכמים - הדין כמו באופן שארוסה או נשואה לאדם כשר³.

○ העונש של הבעל - כמו העונש של בעל של בת ישראל, משום שהדין שהתורה חידשה שריפה בבת כהן לא נאמר על הבעל דכתיב 'את אביה היא מחללת' ודורשים היא ולא בועלה.

• דיני עדים זוממים שהעידו שהאשה זינתה:

○ באופן שזממו על בת ישראל:

▪ באופן שזממו שאשה ארוסה זינתה - העדים נענשים בסקילה, כעונשם של הבעל והאשה.

▪ באופן שזממו שאשה נשואה זינתה - העדים נענשים בחנק, כעונשם של הבעל והאשה.

○ באופן שזממו על בת כהן:

▪ באופן שהבעל חייב מיתה והאשה חייבת מיתה - העדים נענשים כעונשו של הבעל ולא נענשים כעונשה של האשה.

▪ באופן שהבעל לא חייב מיתה והאשה חייבת מיתה:

• לרש"י - העדים נענשים כעונשה של האשה.

• לתוס' - העדים נענשים כעונשם של עדים זוממים שזממו על בת ישראל⁴.

◆ דיני עיר הנדחת:

• אנשי העיר - הרג.

• המדיחים:

○ לת"ק - סקילה.

☞ הערות ☞

יג הגמ' מבארת שהמקור שבת כהן שהזינתה בשריפה דכתיב 'ובת איש כהן כי תחל לזנות' ודורשים מהלשון 'תחל לזנות' שהיא מחללת על ידי זנות, אמנם נחלקו התנאים האם דין זה נאמר בארוסה או בנשואה, שת"ק ורבי אליעזר סוברים שדין זה נאמר בנשואה ולא בארוסה, ורבי שמעון ורבי עקיבא סוברים שדין זה נאמר בין בארוסה ובין בנשואה ורבי ישמעאל סובר שדין זה נאמר בארוסה ולא בנשואה.

הגמ' מבארת שהמקור של רבי ישמעאל שהדין שבת כהן בשריפה נאמר רק בארוסה ולא בנשואה משום שכאשר התורה אמרה 'איש אשר ינאף את אשת איש מות ימות הנואף והנואפת' נכללו בדין זה גם בת ישראל וגם כהן, גם ארוסות וגם נשואות, אלא שהתורה הוציאה את בת ישראל ארוסה מהכלל וחייבה בה סקילה, ולומדים מבנין אב שהתורה הוציאה את בת כהן ארוסה מהכלל וחייבה בה שריפה (אמנם שאר התנאים לא למדו בנין אב זה).

הגמ' מבארת שהמקור של רבי שמעון ורבי עקיבא שהדין שריפה נאמר רק בארוסה ונשואה ולא בפנויה הוא מגזירה שווה 'אביה אביה' לנערה המאורסה, אמנם לא לומדים מגזירה שווה זו שהדין שריפה נאמר רק בארוסה ולא בנשואה משום שדורשים 'ובת' לרבות נשואה, (הגמ' מבארת שהטעם שלא דורשים את המילה 'אביה' ללמד שהדין שריפה נאמר באופן שהבת כהן זינתה עם אביה דכתיב 'היא מחללת' ודורשים שהיא חיללה את אביה ולא שאביה חילל אותה, והגמ' מוסיפה שהצד שהדין שריפה נאמר גם בפנויה הוא לדעת רבי אלעזר [בבבבב] שסובר ש'פנוי הבא על הפנויה עשאה זונה' ולכן הבת כהן מתחללת ותוס' מוסיפים שגם לרבי עקיבא [ש] שחולק וסובר שפנוי הבא על הפנויה לא עשאה זונה מ"מ באופן שבא עליה כמה ביאות נחשבת זונה והיה הו"א שהדין של בת כהן נאמר בפנויה).

הגמ' מבארת שהמקור של ת"ק שדין זה נאמר בנשואה ולא בארוסה משום שת"ק לשיטתו שסקילה חמורה משריפה, ולפי"ז על כרחך הדין שבת כהן בשריפה נאמר רק בנשואה שבת ישראל מיתתה בחנק ובת כהן מיתתה בשריפה, אבל בארוסה שבת ישראל בסקילה גם בת כהן בסקילה שהרי בת כהן חמורה יותר מבת ישראל (וכן רבי אליעזר סובר כדעת ת"ק שסקילה חמורה משריפה), אמנם רבי שמעון ורבי עקיבא סוברים ששריפה חמורה מסקילה ולכן סוברים שדין זה נאמר בין בארוסה ובין בנשואה וכן רבי ישמעאל שסובר שדין זה נאמר בארוסה ולא בנשואה סובר ששריפה חמורה מסקילה (ורבי שמעון לשיטתו ששריפה חמורה מסקילה).

יד הגמ' מבארת שלפי חכמים היה הו"א לדרוש מהפסוק 'כי תחל לזנות' שהדין שבת כהן בשריפה נאמר רק באופן שהאשה לא הייתה מחוללת לפני כן והתחללה על ידי זנות זו ולא באופן שהאשה הייתה מחוללת לפני כן כיון שנשאת לאדם שפסול לה (כגון הלל או ממזר), וכן היה הו"א לדרוש מהפסוק 'כי תחל לזנות' שהדין שבת כהן בשריפה נאמר רק באופן שנשאת לכהן שמותר לה לאכול תרומה כעת, ולא באופן שנשאת ללוי וישראל שאסור לה לאכול תרומה כעת והתחללה מהתרומה אלא שכתוב 'ובת איש כהן' ודורשים אפילו באופן שהאשה התחללה לפני הזנות מ"מ מיתתה בשריפה.

טו תוס' מבארים שיש שני מקורות בדין עדים זוממים על בת כהן האחד דכתיב 'את אביה היא מחללת' ודורשים היא ולא זוממיה, והשני 'כאשר זמם לעשות לאחיו' ולא לאחותו, ותוס' מבארים שאם היה כתוב רק 'היא מחללת' לא היינו דורשים דין זה ביחס לעדים זוממים אלא היינו דורשים דין זה רק לגבי הבעל משום שלגבי העדים מסתבר שיענשו שהרי זממו להרוג את האשה וצריך לקיים בהם 'כאשר זמם', ואם היה כתוב רק 'לאחיו' היינו אומרים שדין זה נאמר רק באופן שחייבו גם את הבעל מיתה אבל באופן שחייבו רק את האשה מיתה יתחייבו כעונשה של האשה ולכן כתוב 'היא' שגם באופן זה נענשים כעונשם של עדים זוממים שזממו על בת ישראל.

○ לרבי שמעון - חנק.

◆ **דיני בת כהן שנשואה לישראל שאכלה תרומה:**

- באופן שהבת כהן נשאת לאדם כשר ולא נפסלה מהכהונה - משלמת קרן ולא משלמת חומש.
- באופן שהבת כהן נשאת לאדם פסול שפוסל אותה מהכהונה - לרבי מאיר משלמת קרן וחומש ולחכמים משלמת קרן ולא משלמת חומש.

דף נב

◆ **דיני שריפה:**

- לת"ק - משקעים את הנידון בזבל עד ברכיו, ונותנים סודר קשה בתוך סודר רך וכורך את הסודר על צוארו, ועד אחד מושך את הסודר מכאן ועד אחד מושך את הסודר מכאן עד שהנידון פותח את פיו, וזורקים לתוך פיו פתילה של אבר והיא שורפת את מעיו^{טז}.
- לרבי יהודה - לא היו פותחים את פיו על ידי הסודר אלא על ידי צבת^{יז}.

◆ **דיני הרג:**

- לת"ק - הנידון עומד על רגליו ומתיזים את ראשו של הנידון בסיף.
- לרבי יהודה - מניחים את ראשו של הנידון על הסדן וחותרים את ראשו בקופיץ^{יח}.

- ◆ **דיני חנק - משקעים את הנידון בזבל עד ברכיו, ונותנים סודר קשה בתוך סודר רך וכורך את הסודר על צוארו, ועד אחד מושך את הסודר מכאן ועד אחד מושך את הסודר מכאן עד שתצא נפשו^{יט}.**

◆ **דיני אשת איש:**

- גדול שבא אל אשת איש - האיש והאשה חייבים חנק^כ.

⊕ **הערות** ⊕

^{טז} רש"י מבאר שהטעם שמשקעים את הנידון בזבל עד ברכיו כדי שלא יתהפך ותפול הפתילה על בשרו מבחוץ, ורש"י מבאר שהטעם שנותנים סודר קשה בתוך סודר רך וכורך את הסודר על צוארו משום שאם יתנו סודר רך לחוד לא יפתח את פיו ואם יתנו סודר קשה לחוד יתחבל גרונו ויתנוול.

הגמ' מבארת שמצינו שזריקת פתילה לתוך פיו ושריפת מעיו נחשבת שריפה ולא רק באופן ששורף את כולו באש, וכיון שיש דין 'ואהבת לרעך כמוך' ברור לו מיתה יפה דורשים שכוונת התורה שריפה היא זריקת פתילה לתוך פיו ולא שריפת כולו באש.

הגמ' מביאה שנחלקו האמוראים מהו המקור שזריקת פתילה לתוך פיו ושריפת מעיו נחשבת שריפה, לפי הדעה הראשונה לומדים זאת גזירה שווה 'שריפה שריפה' מעדת קרח ולרבי אלעזר לומדים זאת גזירה שווה 'שריפה שריפה מבני אהרן', והגמ' מבארת שהדעה הראשונה סוברת שדורשים 'את מחתות החטאים האלה בנפשותם' שעדת קרח נשמתם נשרפה והגוף נשאר קיים, ואמנם רבי אלעזר סובר שעדת קרח מתו בשריפה ממש והכוונה 'בנפשותם' שמתו מחמת אכילה ושתיה שקרח נתן להם ואכילה ושתיה זו נכנסה בנפשותם, ורבי אלעזר סובר שדורשים 'וימותו לפני ה' ' שבני אהרן נשמתם נשרפה והגוף נשאר קיים ואמנם הדעה הראשונה סוברת שנשרפו ממש אלא שהשריפה התחילה בנשמתם כצורה של מיתה ולאחר מכן עברה לגופם.

^{יז} המשנה מבארת שהטעם של רבי יהודה שלא היו פותחים את פיו על ידי סודר משום שיש חשש שהנידון ימות על ידי החניקה ולא על ידי השריפה.

^{יח} הגמ' מבארת שרבי יהודה סובר שאין כוונת התורה בהרג שהנידון עומד על רגליו ומתיזים את ראשו של הנידון בסיף משום שאופן זה נחשב 'דרכי האמורי' אלא כוונת התורה להניח את ראשו של הנידון על הסדן ולחתוך את ראשו בקופיץ, אמנם רבנן שהנחת ראשו של הנידון על הסדן היא 'מיתה מנוולת' אלא כוונת התורה שהנידון עומד על רגליו ומתיזים את ראשו בסיף, ורבנן מוסיפים שאין בכך חסרון של 'דרכי האמורי' כיון שאנו עושים זאת לא מחמת 'דרכי האמורי' אלא משום שכך כתוב בתורה (תוס' מוסיפים שדברי רבנן נאמרו רק בדבר שהוא חוק של העובדי כוכבים לא לשם העבודה כוכבים אבל דבר שהוא חוק של העובדי כוכבים לשם העבודה כוכבים אסור לעשות גם באופן שכתוב כך בתורה).

הגמ' מוסיפה שחייב הרג מצינו בעיר הנדחת דכתיב 'הכה תכה את יושבי העיר ההיא לפי חרב', וברוצח של בן חורין כתוב 'מות יומת הרוצח' והלשון מיתה בסתמא הוא חנק וברוצח של עבד כתוב 'נקם ינקם' והכוונה הרג דכתיב 'חרב נקמת נקם ברית' ולפי דעת ת"ק שהרג חמור מנחק לומדים בקל וחומר שאם ההורג עבד חייב הרג כ"ש שההורג בן חורין חייב הרג ולא חנק הקל, ולפי דעת רבי שמעון שחנק חמור מהרג המקור שההורג בן חורין חייב הרג ולא חנק דכתיב 'ואתה תבער דם הנקי מקרבך' ודורשים היקש בין שופך דמים לעגלה ערופה כמו שעגלה ערופה את ראשה בסיף כך שופך דמים מיתה בהרג, אמנם לא דורשים מהיקש זה שהרג נעשה בקופיץ ומהעורף משום דכתיב 'ואהבת לרעך כמוך' ודורשים ברור לו מיתה יפה.

^{יט} נחלקו התנאים מהו המקור של מיתה חנק לרבי יאשיה נמסר מסיני שיש ארבע מיתות בית דין ואחד מהם חנק, וכיון שהתורה לא ביארה עונש של חנק להדיא ע"כ שעונש חנק הוא העונש הקל מארבע מיתות בית דין, ובאופן שהתורה כתבה 'מות יומת' ולא ביארה איזה מיתה (כגון הבא על אשת איש) הכוונה למיתה חנק, אמנם לרבי יונתן מיתה חנק חמורה ממות סייף והמקור של מיתה חנק משום שנאמר לשון מיתה בידי שמים ונאמר לשון מיתה בידי אדם כמו שמיתה בידי שמים אין רושם כך מיתה בידי אדם אין בו רושם ומיתה חנק אין בה רושם שגופו נשאר שלם ואין הכוונה למיתה שריפה שאין בה רושם מבחוץ משום שרק בת כהן שזינתה בשריפה אבל בת ישראל אין מיתה בשריפה אלא במיתה אחרת שהיא חנק.

^כ הגמ' מבארת שהמקור שישראל שבא על אשת איש חייב חנק דכתיב 'מות יומת הנואף והנואפת', ובאופן שהתורה לא ביארה איזה מיתה הכוונה חנק וכפי שהתבאר בהערה הקודמת.

- קטן בן תשע שבא על אשת איש - האשה חייבת חנק והקטן פטור^{כא}.
- ישראל שבא על אשה שהיא אשת גוי - אינו חייב מיתה^{כב}.

﴿ הערות ﴾

כא הגמ' מבארת שהמקור שהקטן פטור דכתיב 'איש אשר ינאף את אשת איש' ודורשים למעט קטן.

כב רש"י מבאר שהכוונה ישראל שבא על אשה יהודיה שגוי קידש אותה והטעם שאינו חייב מיתה משום שהקידושין של הגוי לא תופסים דכתיב 'אשר ינאף את אשת רעהו' ודורשים פרט לאשת אחרים כלומר פרט לגוי שקידש אשה יהודיה שלא תופס קידושין [ע"פ רש"י סוטה כו ב], אמנם תוס' מבארים שהכוונה ישראל שבא על גויה שהיא אשת גוי והטעם שאינו חייב מיתה משום שאינה נחשבת אשתו של הגוי לגמרי דכתיב 'אשר ינאף את אשת רעהו' פרט לאשת אחרים, ותוס' מוסיפים שלמרות שאינו חייב מיתה מ"מ יש בכך איסור שהרי התורה חידשה בדין 'יפת תואר' שמותר לשאת יפת תואר גם באופן שהיא אשתו של גוי, ומבואר שבדרך כלל יש איסור לישראל לשאת גויה שהיא אשת גוי.